

похідних від них, що спричинятиме наслідки зазначені нами вище. У випадку ігнорування посадовими особами органу досудового розслідування чи дізнання, а також прокурором явного порушення вимог законності під час збирання чи перевірки доказів на стадії досудового розслідування, їх подальша кримінальна процесуальна діяльність у кримінальному провадженні буде безперспективною (оскільки не сприятиме досягненню завдань кримінального провадження) і лише зменшуватиме ресурси для розслідування інших кримінальних правопорушень.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року, № 4651-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n458>;
2. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16 жовтня 2019 року, судова справа № 640/6847/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85174578>
3. Постанова Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 17 січня 2019 року, судова справа № 740/1244/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79365443>
4. Постанова Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 05 листопада 2019 року, судова справа № 344/11299/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85743614>
5. Постанова Третьої судової палати Касаційного кримінального суду від 05 серпня 2020 року, судова справа № 700/361/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90906016>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-122>

Галинський О. В.

аспірант кафедри правознавства

юридичного факультету

Східноукраїнський національний університет

імені Володимира Даля

м. Київ, Україна

ВПЛИВ ПРОФСПЛОК НА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ В ЕНЕРГЕТИЧНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Енергетичний сектор відіграє ключову роль у розвитку національної, регіональної та глобальної економіки. У минулому національні та міжнародні енергетичні компанії створили мільйони організованих

робочих місць, а доходи від енергетичного сектору стали важливим джерелом поповнення національних бюджетів. Однак, у сучасних умовах геополітичних конфліктів, зростаючої нестабільності, стратегічної конкуренції та загроз безпеці багато країн змушені переглядати свої енергетичні стратегії. Це включає зміну підходу до імпорту викопного палива та прискорення розвитку чистої енергетики з акцентом на зміцнення внутрішніх ланцюгів постачання. Важливим аспектом цих змін є забезпечення енергетичної безпеки, яка, разом із викликами кліматичних змін, стимулює активні зусилля з впровадження надійних та стійких джерел енергії. Забезпечення енергетичної безпеки стає критично важливим фактором, який разом з викликами кліматичних змін, підштовхує держави до активних дій у напрямку розвитку надійних і стійких енергетичних систем. У цьому контексті важливу роль відіграє правове регулювання праці працівників енергетичного сектору, а також діяльність профспілок, які виступають важливим інструментом захисту трудових прав та інтересів працівників у складних умовах трансформації енергетичної галузі.

У 2022 році Міжнародна конфедерація профспілок (МКП), LO Норвегії та Глобальний союз IndustriALL співпрацювали над глобальною профспілковою ініціативою «Справедливий перехід в енергетичному секторі». Ініціатива має на меті забезпечити профспілковий рух інформацією, інструментами та планами для отримання хороших робочих місць і справедливого переходу для працівників енергетики [1].

Ініціатива надає профспілкам з усього світу можливість обмінюватися інформацією, прикладами та стратегіями. Це можливість послухати експертів з питань відновлюваних технологій, які мають замінити та створити робочі місця в енергетичному секторі. Він також дослідив потенціал нового тристороннього процесу під керівництвом ООН, зосередженого на справедливому переході в енергетичному секторі, починаючи з нафти і газу [2].

Необхідно зауважити, що справедливий перехід – це термін, запропонований профспілковим рухом, що означає політику, необхідну для забезпечення прав і засобів до існування працівників під час переходу економіки до сталого виробництва. Мета полягає в тому, щоб перехід був максимально справедливим та інклюзивним, створюючи можливості для гідної праці та не залишаючи нікого позаду.

Пандемія та енергетична криза перетворили «Справедливий перехід» на один з найважливіших пріоритетів, прискоривши необхідність для профспілок зайняти місце за столом переговорів до того, як зміни в промисловості відбудуться в інтересах лише урядів та капіталу.

Багато країн планують інвестувати в технології переходу на чисту енергію, але немає жодних гарантій, що перехід на ці технології збереже і створить хороші робочі місця. Компанії в односторонньому порядку інвестують в енергетичний перехід, залишаючи працівників поза

процесом, але не інвестують достатньо, щоб виконати зобов'язання, встановлені Паризькою угодою [1].

Профспілки енергетичного сектору та національні конфедерації мобілізувалися навколо питання гідних робочих місць та «Справедливого переходу». Їхні члени стикаються як зі змінами у сфері зайнятості, так і зі скороченням робочих місць, а також з новими можливостями для організації завдяки декарбонізації.

Гарні приклади справедливого переходу зазвичай можна знайти в країнах з високим рівнем членства в профспілках і там, де профспілки були залучені на ранніх стадіях [4]. Тому профспілки повинні переконатися, що вони готові. Інклюзивність і використання переваг організації нових робочих місць, які приносить перехід, є ключовими для досягнення успішного справедливого переходу для всіх працівників.

Трудові колективи в усьому світі стикаються з різними викликами, і існують значні розриви в промислових можливостях між різними шляхами переходу в різних країнах. Це заплутана і складна картина, в якій немає універсального підходу до забезпечення справедливого переходу.

В Україні Профспілка працівників атомної енергетики та промисловості України (далі - Атомпрофспілка) діє з 1992 року. Вона вважає за необхідне брати активну участь у формуванні державного бачення розвитку атомно-енергетичного та промислового комплексу України в умовах сучасних перетворень шляхом конструктивного соціального діалогу із Міністерством енергетики та вугільної промисловості, Міністерством екології та природних ресурсів та з Міністерством охорони здоров'я. Так, наприклад, за ініціативи та за участю ЦК профспілки було розроблено і прийнято Закон України, програму Кабінету Міністрів та спеціальну резолюцію II Конгресу Міжнародної федерації профспілок гірників, хіміків, енергетиків і різноробочих (ІСЕМ). Важливо зауважити, що Атомпрофспілка активно впроваджує міжнародний досвід з підвищення соціального захисту працівників. Спільно з Європейськими профспілками лобіює інтеграцію європейського соціального законодавства в українське правове поле [3].

Маємо говорити про те, що багато робочих місць у нафтогазовому секторі мають високий рівень перекваліфікації на робочі місця у сфері чистої енергетики, це не є універсальною істиною. Перехід вимагатиме навичок і перекваліфікації. Аналогічно, новіші технології, такі як водень, піднімають нові питання охорони здоров'я та безпеки, які вимагатимуть нових правил охорони праці та навичок. Навіть старіші технології, такі як сонячні панелі, вимагають більшої уваги до навичок та охорони праці, оскільки наразі недостатньо уваги приділяється таким ризикам, як падіння та висока напруга.

Відновлювана енергетика підштовхнула бізнес до трансформації своєї діяльності та ланцюгів постачання, щоб задовольнити рекордний попит на екологічно чисту енергію. Але ланцюги постачання у секторі

відновлюваної енергетики, особливо сонячної, вітрової та акумуляторної енергетики, зазнають критики через порушення прав людини. У відповідь на це швидко розвивається законодавство [5].

Найбільш просунутою ініціативою з належної обачності, яку ми бачили на сьогоднішній день, є німецьке законодавство про ланцюги поставок (Lieferkettengesetz). З 1 січня 2023 року працівники та їхні захисники зможуть подавати позови проти німецьких компаній до німецьких судів за порушення екологічних прав і прав людини, включаючи порушення прав працівників [1].

Успішний «Справедливий перехід» включає в себе відповідальність за ланцюги поставок, і закони про належну перевірку дотримання прав людини відіграватимуть важливу роль у цьому процесі. Працівники повинні бути залучені до цього процесу, щоб переконатися, що належна обачність не розчарує їхні очікування.

Угоди про справедливий перехід між профспілками, роботодавцями та ООН мають потенціал для забезпечення гідних робочих місць на глобальному рівні, а також угоди про справедливий перехід між нафтогазовими компаніями та профспілками. У разі успіху глобальні профспілки планують розширити свою діяльність, включивши до неї інші енергетичні та промислові компанії.

Зазначені вище події заклали фундамент для виокремлення важливої ролі профспілкам у процесах справедливого переходу.

Таким чином, правове регулювання праці в енергетичному секторі економіки має вирішальне значення для забезпечення справедливих умов праці та захисту прав працівників, особливо в умовах трансформації галузі, викликаної зростаючим впливом кліматичних змін та переходом до чистої енергетики. Профспілки відіграють ключову роль у цьому процесі, виступаючи як захисники трудових прав і інтересів працівників. Вони повинні адаптуватися до нових викликів, включаючи зміни в технологіях і структуру зайнятості, та активно брати участь у формуванні політики, яка забезпечує справедливий перехід.

Зокрема, профспілки мають звертати увагу на гендерні аспекти та забезпечувати рівні можливості для всіх працівників, незалежно від статі, а також сприяти створенню умов для гідної праці в нових енергетичних секторах. Важливим є також співпраця з роботодавцями та урядами для розробки та впровадження програм перекваліфікації та підвищення кваліфікації працівників, що дозволить їм адаптуватися до нових вимог ринку праці.

Загалом, успіх справедливого переходу в енергетичному секторі залежить від активної участі всіх зацікавлених сторін, включаючи профспілки, роботодавців та уряди. Лише через спільні зусилля можна досягти сталого розвитку галузі та забезпечити соціальний захист працівників в умовах змін.

Досвід впровадження таких ініціатив у розвинених країнах може стати цінним для України, зокрема в умовах її власної трансформації

енергетичного сектору та необхідності створення ефективних механізмів соціального захисту працівників.

Література:

1. Cherisse Gasana Just Transition and the energy sector. Global Worker. № 2. 2022. URL: <https://www.industriall-union.org/report-energy-crisis-an-opportunity-for-unions-to-achieve-a-just-transition-for-workers-sooner>

2. Eurofound (2023), Changing labour markets – How to prevent a mismatch between skills and jobs in times of transition – Background paper, Eurofound, Dublin.

3. Профспілка працівників атомної енергетики та промисловості України. URL: <https://fpsu.org.ua/pro-fpu/chlenski-organizatsiji/vseukrajinski-galuzevi-profspilki/190-profesijna-spilka-pratsivnikiv-atomnoji-energetiki-ta-promislovosti-ukrajini>

4. Bisello et al. How computerisation is transforming jobs: Evidence from Eurofound's European Working Conditions Survey, Joint Research Centre (JRC117167), European Commission, Seville. 2019.

5. Czako, V., Employment in the Energy Sector Status Report 2020, EUR 30186 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020, ISBN 978-92-76-18206-1, doi:10.2760/95180, JRC120302.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-123>

Вжешневська О. М.

аспірантка,

Хмельницький університет управління та права

м. Хмельницький, Україна

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЯК ЗАСОБУ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Цифрова трансформація державного управління є складовою глобальної перебудови суспільного життя. Цифровізація охопила всі сфери суспільного життя, стала мейнстримом. Проте прийняття значної кількості нормативно-правових актів у сфері електронних комунікацій, цифрової економіки, електронної демократії, відсутність єдиної термінології вказують на необхідність уточнення теоретико-правового підходу до визначення цифровізації як засобу трансформації державного управління.